

ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ

(25:13-26:32)

ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਔਖੀ ਹੈ' (26: 14ਸ)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਖੇਤੀ-ਬਾੜੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪੇਂਡੂ ਕਿਸਾਨ ਅੱਜ ਵੀ ਵਾਕਫ਼ ਹਨ। ਪ੍ਰੈਣ ਇਕ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਤਿੱਖੇ ਕੀਤੇ ਛੇ ਤੋਂ ਅੱਠ ਫੁੱਟ ਲੰਮੇ ਸੋਟੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਲ ਚਲਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੱਥ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਣ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਹ ਬਲਦਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਹੱਕਣ ਜਾਂ ਇੱਧਰ ਉੱਧਰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਈ ਵਿਗੜਿਆ ਬਲਦ ਜਦ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਦੁਲੱਤੀ ਮਾਰਨ ਲਗਦਾ, ਤਾਂ ਉਲਟਾ ਉਹਨੂੰ ਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਨਿਆੜ ਪੁੱਟਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਆਰ ਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ ਔਖਾ ਸੀ!

ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਲਾਤੀਨੀ ਲੋਕ 'ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ' ਦੀ ਕਹਾਵਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ। ਪੌਲਸ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਾਂਗ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸੱਚੇ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਯਹੋਵਾਹ ਤਾਂ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਖ਼ੁਦਾ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਹੀ ਲੜਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਇਹ ਉਹਦੇ ਲਈ ਔਖਾ ਸੀ!

ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਪੌਲਸ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਹਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਮੋੜਨ ਲਈ 'ਪ੍ਰੈਣ ਚੋਭ ਦਿੱਤੀ' ² ਕਿ ਉਹ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਾਂਗੇ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਪੌਲਸ ਨੇ ਰੂਹਾਨੀ ਸੱਚਾਈਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਰਾਜੇ ਲਈ 'ਪ੍ਰੈਣ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਦੇ ਵਕਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੀ (ਭਾਵ ਉਭਾਰਨ ਵਾਲੀ, ਪਰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ) ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੋੜਨ ਲਈ ਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਹਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਮੀਦ ਵੀ ਨਾ ਹੋਵੇ!

ਹਾਲਾਤ (25:13-26:1)

ਕੈਸਰੀਆ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਵਾਨ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ³ ਅਤੇ ਉਹਦੀ ਭੈਣ ਬਰਨੀਕੇ ਯਹੂਦੀਆ ਦੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜਪਾਲ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ

ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਆਏ ਸਨ (25: 13)।

ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਮਸਾਂ ਸਤਾਰ੍ਹਾਂ ਕੁ ਸਾਲਾ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਗੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਇਕ ਨਿਗੂਣਾ ਜਿਹਾ ਇਲਾਕਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਵਾਧੂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਹਦਾ ਰਾਜ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਪਰ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਖਾਸਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਉਹਦੀਆਂ ਰਗਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਲਹੂ ਸੀ ਅਤੇ ਰੋਮ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਮਹਾਂ ਯਾਜਕ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦਾ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਦੇ ਕੇ ਯਹੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਹੋਕਲ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਖਵਾਲਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਦਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁਖੀ ਸੀ।

ਇਹ ਸਚਮੁਚ ਹੈਰੋਦੇਸ ਹੀ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਲਈ ਜਿਊਂਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਵਿਚ ਗੋਤਰ-ਗਮਨ ਦੀ ਸਾਫ਼ ਨਿੰਦਿਆ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੀ ਕਰਤੂਤ ਆਪਣੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਭੈਣ, ਜੂਲੀਆ ਬਰਨੀਕੇ ਨਾਲ ਖੁੱਲੇ ਆਮ ਪਾਪ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਣਾ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 18: 1-18; 20: 11-21)। ਪੁਰਾਤਨ ਲੇਖਕਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇ ਨੂੰ 'ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇਹਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕਲੰਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।'⁴

ਤੋਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬਰਨੀਕੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਆਪਣੇ ਇਕ ਚਾਚੇ ਨਾਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।⁵ ਪਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਛੜੇ ਭਰਾ ਦੀ ਰਾਣੀ ਬਣ ਕੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਈ।⁶ ਉਹਨੇ ਗੋਤਰ-ਗਮਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਅਫ਼ਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੀ। ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ।⁷

ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰਾਹ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੋੜੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਅਤੇ ਬਰਨੀਕੇ ਦਾ ਨਾਂਅ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ! ਫੇਸਤੁਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ ਦਿਨ ਰਹਿਣ ਬਾਅਦ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ '... ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਈ' (ਆਇਤ 14) ਕਿ ਇਹਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਆਪ 'ਕਸ਼ਮਕਸ਼' ਵਿਚ ਸੀ (ਆਇਤ 20)। ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੌਲੁਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫੇਸਤੁਸ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਪੂਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਆਇਤ 22)।

ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਕੰਨੀ ਇਹ ਗੱਲ ਪਈ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਹੈਰੋਦੇਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦੋ ਬੰਦੇ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਹਨ। ਉਹਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦਾ ਸਿਰ ਲੱਥਾ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 14: 3-12), ਪਰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਪੌਲੁਸ ਤੋਂ ਵਚਨ ਸੁਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਉਤਾਵਲੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ:

ਭਲਾ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਤਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚਲੀ ਖੱਡ ... ਮਿਟਣ ਦੇ ਐਨਾ ਨੇੜੇ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ... ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਜਤਾਈ ਹੈ? ... ਮਸੀਹੀ ਲਈ ਹੈਰੋਦੇਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਉੱਛਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।⁸

ਪੌਲਸ ਉਸ ਰਾਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਖੀਰ, ਉਹ ਦਿਨ ਆ ਹੀ ਗਿਆ ਜਦ ਉਹਨੂੰ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਣਾ ਸੀ!

ਸੋ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਾਂ ਅਗਿੱਪਾ ਅਤੇ ਬਰਨੀਕੇ ਵੱਡੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਆਏ ਅਤੇ ਫੌਜ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਉੱਤਮ ਲੋਕਾਂ ਸਣੇ ਕਚਹਿਰੀ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜੇ ਤਾਂ ਫੇਸਤੁਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਲਿਆਏ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 25:23)।

ਫੇਸਤੁਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਮੰਨ ਕੇ ਕਾਰਵਾਹੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ:

... ਹੇ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ ਅਤੇ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਜਿਹੜੇ ਐਥੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਐਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਜਿਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ¹⁰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਅਰ ਐਥੇ ਭੀ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ ਅਤੇ ਇਹ ਡੰਡ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਇਹ ਦਾ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੀ ਜੋਗ ਨਹੀਂ।¹¹ ਪਰ ਮੈਂ ਜਾਣ ਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਨੇ ਕਤਲ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਤਦ ਮੈਂ ਠਾਣ ਲਿਆ ਜੋ ਉਹ ਨੂੰ ਘੱਲ ਦਿਆਂ।¹² ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਦੇ ਵਿਖੇ ਕੋਈ ਠੀਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੀ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਲਿਖਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜ ਕਰਕੇ, ਹੇ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ, ਤੇਰੇ ਅੱਗੇ ਹਾਜ਼ਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤਹਕੀਕਾਤ ਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਲਿਖ ਸਕਾਂ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਿਆਣੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੀ ਭਈ ਇਕ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਘੱਲਾਂ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਾ ਦੱਸਾਂ ਜੋ ਕੀ ਕੀ ਦੋਸ਼ ਉਸ ਦੇ ਜ਼ੁੰਮੇ ਲਾਏ ਹਨ (ਆਇਤਾਂ 24-27)।

ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਇਹ ਜਾਣ ਲੈਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿ ‘ਉਹਨੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ’ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਰਾਜਪਾਲ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਤੁਕੀ ਸੀ!¹³

ਲੋਕਾਚਾਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਫੇਸਤੁਸ ਨੇ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਜਵਾਬ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ‘ਤਾਂ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਤੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਬੋਲਣ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਹੈ’ (26: 1ਓ)।

ਸਰਮਨ (26:1-23)

ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਾਨ-ਓ-ਸ਼ੌਕਤ ਵਾਲੀ ਸਭਾ ਸਾਹਮਣੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵੈਸਟਰਨ ਟੈਕਸਟ ਵਿਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਆਤਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ।’ ‘ਤਦ ਪੌਲਸ ਬਾਂਹ ਕੱਢ¹⁴ ਕੇ ਇਹ ਉਜ਼ਰ ਕਰਨ ਲੱਗਾ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26: 1ਅ)¹⁵

ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜੇ ਵੱਲੋਂ ਉਹਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੁਣਨ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੀ:

ਹੇ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਯਹੂਦੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਾਲਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਉਜ਼ਰ

ਕਰਾਂ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਦੀਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਅੱਛੀ ਤਰਾਂ ਮਹਿਰਮ ਹੋ।¹⁶ ਸੋ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਿਓ¹⁷ (ਆਇਤਾਂ 2, 3)।

ਉਹਦਾ ਆਪਣੇ ਚੰਗੇ ਭਾਗ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਹ ਉਹਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਲੋਤਾ ਸੀ ਜੋ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ (ਪੌਲਸ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਪੁਰਾਤਨ ਯਹੂਦੀ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਉੱਤੇ ਅਗਿੱਪਾ ਦੀ ਪਕੜ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ)।

ਰਾਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਹੋਣ ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਪੌਲਸ ਕੋਲ ਇਕ ਹੋਰ ਅਣਕਹੀ ਵਜ੍ਹਾ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦਿਲੋ-ਜਾਨ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਭਲਾ ਉਹ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਭਲਾ ਉਹ ਇਕ ਬੇਅਸੂਲੇ ਹੈਰੋਦੇਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਭਲਾ ਉਹ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਨਜਾਇਜ਼ ਜਿਸਮਾਨੀ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਸਭ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ? ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਉਹ ਬਦਮਾਸ਼ ਛੁਟਕਾਰੇ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਪਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ (2 ਪਤਰਸ 3:9)!

ਪੌਲਸ ਲਈ ਅਗਿੱਪਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਸੀ।¹⁸ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਗਿੱਪਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਉਹਦੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ‘‘ਤੂੰ’’ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ (ਆਇਤਾਂ 2, 3, 7, 13, 19, 26, 27)। ਪੌਲਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਆਹਮੋ ਸਾਹਮਣੇ ਵੇਖਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ: ਇਕ ਤਾਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਬੇੜੀਆਂ ਨਾਲ ਬੱਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਜਵਾਨ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਹੀ ਲਿਬਾਸ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਹੈ; ਇਕ ਕਾਹਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਗੜਿਆ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦਾ; ਇਕ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਮੁੱਕਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਅਗਿੱਪਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਜਦ ਉਹ ਜਵਾਨ, ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦੀ; ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਰ ਗ਼ਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ; ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਾ ਪਰ ਉਹਦੇ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ; ਬਿਨਾਂ ਖੋਜਬੀਨ ਕੀਤੇ ਮਸੀਹੀਅਤ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਭਲਾ ਇਸ ਰਸੂਲ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਦੀ ਵੀ ਓਨੀ ਹੀ ਉਮਰ ਹੈ ਜਿੰਨੀ ਮਨਬਦਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲਸ ਦੀ ਸੀ? ¹⁹ ਇਹ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਐਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਉਹਨੂੰ ਵਚਨ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਦਿਨ ਢਲਣ ਤਕ ਉਸ ਜਵਾਨ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਆਇਤਾਂ 28, 29)!

ਪੌਲਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੀ ਆਪ-ਬੀਤੀ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਜੀ ਉੱਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਨ (ਵੇਖੋ 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 4:5)। ਫਿਰ ਵੀ, ਉੱਤਮ ਪੁਰਖ ਦੇ ਚਾਰ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਾਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:²⁰

‘‘ਮੈਂ ਫ਼ਰੀਸੀ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲਿਆ’’ (26: 4-11)

26:4, 5 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿਚ ਇਕ ਜਵਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਦੇ ਵਿਚ

ਆਪਣੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ’’ ਪੌਲੁਸ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ (25:24)। ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ‘‘ਸਭ ਯਹੂਦੀਆਂ’’ ਨੇ ਸੱਚ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਹੀ ਕਰਦੇ।

ਜੁਆਨੀ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਚਾਲ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਮੁੱਢੋਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਵਿਚ²¹ ਅਤੇ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਸੀ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਜੇ ਉਹ ਸਾਖੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਮੁੱਢੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਭਈ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਤੋਂ ਖਰੇ ਪੰਥ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਫ਼ਰੀਸੀ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲਿਆ (26:4, 5)।²²

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਸਫ਼ਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਉਹ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀ ਨਿੰਦਿਆ ਜਾਂ ਹੈਕਲ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਕ ਫ਼ਰੀਸੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇਰਿਆਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਫ਼ਰੀਸੀ ਲੋਕ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ (23:6, 8)।

ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੈਂ ਉਸ ਕਰਾਰ ਦੀ ਆਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਵਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿਉ ਦਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਖੜਾ ਹਾਂ। ਓਸੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਗੋਤਾਂ²³ ਦਿਨ ਰਾਤ ਵੱਡੇ ਯਤਨ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਵਰ ਦੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੇ ਰਾਜਾ, ਇਸੇ ਆਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਯਹੂਦੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਾਲਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ! (ਆਇਤਾਂ 6, 7)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਸਲੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ‘ਚ ਓਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਯਕੀਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤੇ ਯਹੂਦੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੂਲ ਵਿਚ ‘‘ਖ਼ੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ’’ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹਾ²⁴ ਭਾਵ ਅਬਰਾਹਾਮ ਦੀ ‘‘ਅੰਸ’’ ਦੀ ਆਸ ਸੀ (ਉਤਪਤ 12:3; 22:18; ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 3:16, 19)। ਵਕਤ ਬੀਤਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਮੂਲ ‘‘ਆਸ’’ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਇਸਰਾਏਲ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਬਹਾਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਉਹਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗਾ (ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 1:67-79; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 3:20, 21)।

ਬਹਾਲੀ ਦੀ ਆਸ ਨਾਲ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਆਸ ਵੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ (ਲੂਕਾ 7:18-23)।²⁵ ਦਾਨੀਏਲ 12:2 ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ‘‘ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਜੋ ਧਰਤੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਹਨ ਜਾਗ ਉੱਠਣਗੇ, ਕਈ ਸਦੀਪਕ ਜਿਉਣ ਲਈ ਅਤੇ ਕਈ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਦੀਪਕ ਨਿਰਾਦਰੀ ਲਈ।’’²⁶ ਲਾਜ਼ਰ ਦੀ ਮੌਤ ਵੇਲੇ, ਮਾਰਥਾ ਨੇ ਇਕ ਆਮ ਯਹੂਦੀ ਦੀ ਆਸ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ, ‘‘... ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਜੇ ਕਿਆਮਤ

ਨੂੰ ਅੰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹ [ਲਾਜ਼ਰ] ਜੀ ਉੱਠੂ' (ਯੂਹੰਨਾ 11:24ਅ)।

ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਸ ਸੀ,²⁷ ਇਸ ਲਈ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦੇ ਸਾਥੀ ਯਹੂਦੀ ਉਸੇ ਗੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਘਸੀਟਣਗੇ! ਮੈਨੂੰ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਹੈਰਾਨਗੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਹੇ ਰਾਜਾ, ਇਸੇ ਆਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਯਹੂਦੀ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਾਲਸ ਕਰਦੇ ਹਨ' (ਆਇਤ 7ਅ)। ਐਫ਼. ਐਫ਼. ਬਰੂਸ ਨੇ ਇਸ ਵਾਕਾਂਸ਼ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਹੈ: 'ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ।'²⁸

ਜੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਏ ਪੌਲਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਕੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲੇਖੇ²⁹ ਬੇ ਇਤਬਾਰ ਗਿਣੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵਾਏ?' (ਆਇਤ 8)। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਬਾਨੀ ਪੈਣ ਨੂੰ ਸਭ ਪਾਸੇ ਮਾਰਨ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਛਲ ਪਏ ਹੋਣ।

ਪੌਲਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਈਸ਼ਵਰ (ਜਾਂ ਦੇਵਤਿਆਂ) ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਜੋ ਸਭ ਦਾ ਸਿਰਜਣਹਾਰ ਹੈ (17:24, 25); ਜੇ ਉਹ ਖ਼ੁਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ (ਅਗਿੱਪਾ ਸਣੇ) ਹਰ ਯਹੂਦੀ ਲਈ ਵੀ ਸਨ। ਜੇ ਖ਼ੁਦਾ ਨੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਸੀਮਤ ਸਮਝ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ, ਆਪਣੇ ਗ਼ਲਤ ਤਰਕਾਂ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਕਦੇ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਸਭਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਉਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਸੋਚਦਾ ਸੀ। ਫ਼ਰੀਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ ਤੇ ਤਾਂ ਮੰਨਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਵਿਹਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਿਆ ਹੈ:

ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਚਿੱਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਭਈ ਯਿਸੂ ਨਾਸਰੀ ਦੇ ਨਾਮ³⁰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋ ਇਹੋ ਮੈਂ ਯਹੂਸਲਮ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਵੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਪਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ³¹ ਕੈਦਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਓਹ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਹਰੇਕ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਕੁਫ਼ਰ ਬਕਵਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕੀਤਾ³² ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅੱਤ ਸੁਦਾਈ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਗਰਾਂ ਤੀਕ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਸਾਂ (26:9-11)।³³

ਅਗਿੱਪਾ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮਸੀਹੀ

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਐਨੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਸਤਾਇਆ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਯਕੀਨਨ ਹੀ 'ਇਸ ਹੈਰਾਨ ਜਵਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਸਨ ਕਿ ਇਸ ਸਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਚ ਐਨੀ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਕਿਵੇਂ ਆ ਗਈ?'³⁴

‘ਮੈਂ ਇਕ ਜੋਤ ਵੇਖੀ’ (26: 12-18)

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਉਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਜਿਹਨੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਪਾਸਾ ਹੀ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਜਾਂ ਮੈਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕਾਂ ਤੋਂ ਇਖਤਿਆਰ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾ ਕੇ ਐਸ ਗੱਲ ਲਈ ਦਮਿਸ਼ਕ ਨੂੰ ਚੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਹੇ ਰਾਜਾ, ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਇਕ ਜੋਤ ਸੂਰਜ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਉਜਲੀ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਚੁਫੇਰੇ ਚਮਕਦੀ ਵੇਖੀ। ਅਤੇ ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਸਭ ਭੋਂ ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਏ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਕ ਅਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ ਜੋ ਇਬਰਾਨੀ ਭਾਖਿਆ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਐਉਂ ਆਖਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹੇ ਸੌਲੁਸ, ਹੇ ਸੌਲੁਸ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈਂ? ਪੈਣ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰਨੀ ਤੇਰੇ ਲਈ ਔਖੀ ਹੈ! (ਆਇਤਾਂ 12-14)।

ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫਰੀਸੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਹੋਣ ਸਮੇਤ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ,³⁵ ਉਹ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਚੋਖੇ ਮਾਰਨਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 15ੳ)।³⁶ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਬੜੇ ਹਠ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਠਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਗਿੱਪਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ‘ਪੈਣ ਦੀ ਆਰ ਉੱਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰ ਰਿਹਾ’ ਸੀ।³⁷ ਰਾਜੇ ਦਾ ਮਨ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੱਤ ਮਾਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰ ‘ਔਖਾ’ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਭਿਆਨਕ ਮੌਤ ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਸਬੂਤ ਸੀ।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੋਤ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ, ਉਹਨੇ ਕੰਬਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈਂ?’ ਜਿਸ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ‘ਮੈਂ ਯਿਸੂ ਹਾਂ ਜਿਹਨੂੰ ਤੂੰ ਸਤਾਉਂਦਾ ਹੈਂ’ (26: 15)। ਖੁਦਾਈ ਪੈਣ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਲੇਡ ਬਣ ਕੇ ਉਹਦੇ ਦਿਲ 'ਚ ਖੁਭ ਕੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ! ਜੀ ਉੱਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ:

ਪਰ ਉੱਠ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਉੱਤੇ ਖਲੋ ਜਾ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਭਈ ਉਹਨਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤੈਂ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਜਿਹਨਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਦਿਆਂਗਾ ਤੈਨੂੰ ਸੇਵਕ³⁸ ਅਤੇ ਸਾਖੀ³⁹ ਠਹਿਰਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇਸ ਕੌਮ⁴⁰ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਵਾਂਗਾ⁴¹ ਜਿਹਨਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਘੱਲਦਾ ਹਾਂ। ਤਾਂ ਜੋ ਤੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਵੇਂ ਭਈ ਉਹ ਅਨ੍ਹੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਨਣ ਦੀ ਵੱਲ ਅਤੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦੇ ਵੱਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਵੱਲ ਮੁੜਨ ਕਿ ਓਹ ਪਾਪਾਂ ਦੀ ਮਾਫ਼ੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰ ਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਹੋਏ ਹਨ ਵਿਰਸਾ ਪਾਉਣ (ਆਇਤਾਂ 16-18)।

ਜੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਕਿ ‘ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਦਰਸਨ ਦਿੱਤਾ’ ਤਾਂ ਪੌਲੁਸ ਕੋਲ ਬੜਾ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਸੀ, ‘ਜੇ ਮੈਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਆਇਆ ਬਦਲਾਅ ਕੀ ਲਗਦਾ ਹੈ?’⁴²

‘ਮੈਂ ... ਬੇਮੁੱਖ ਨਾ ਹੋਇਆ’ (26: 19, 20)

ਹੁਣ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੈਣ ਨਾਲ ਜਵਾਨ ਰਾਜੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਮਾਰਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ: ‘ਸੋ ਹੇ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ, ਮੈਂ ਉਸ ਸਵਰਗੀ ਦਰਸਨ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਨਾ ਹੋਇਆ’ (ਆਇਤ 19)। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸੀ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਉਹਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸਾਂ?’ ਪੌਲੁਸ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਟਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਤਾਂ ਅਗਿੱਪਾ ਕਿਵੇਂ ਟਾਲ ਸਕਦਾ ਸੀ!

ਪੌਲੁਸ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਇਸੇ ਵੇਲੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ (22: 16; 9: 18)। ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਉਸ ਹੁਕਮ ਦਾ ਆਗਿਆਕਾਰ ਰਿਹਾ ਜੋ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

ਸਗੋਂ ਪਹਿਲਾਂ [ਮੈਂ] ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ⁴³ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਭਈ ਤੌਬਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਵੱਲ ਮੁੜੋ ਅਤੇ ਤੌਬਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੰਮ ਕਰੋ (26:20)।

ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕੁਧਰਮੀ ਅਤੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਰੋਮੀ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ‘ਧਾਰਮਿਕਤਾ’ ਅਤੇ ‘ਆਤਮ ਸੰਜਮ’ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (24:25); ਹੁਣ ਉਹਨੇ ਇਕ ਅਪਸ਼ਚਾਤਾਪੀ ਯਹੂਦੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਤੌਬਾ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।⁴⁴ ‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਅਤੇ ਦੀਨੀ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਰਮ’ (26: 3ੳ) ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ‘ਜੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ... ਨੂੰ ਲਵੇ ... ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਵੱਢੇ ਜਾਣ’ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 20: 17)। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ: ‘ਤੌਬਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੇ ਵੱਲ ਮੁੜੋ ਅਤੇ ਤੌਬਾ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੰਮ ਕਰੋ’ (26:20ਅ)!

‘ਮੈਂ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਖੜਾ ਹਾਂ’ (26: 21-23)

ਅਗਿੱਪਾ ਲਈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਬਦਲ ਕੇ ਉਹਦੇ ਲਈ ਮਸੀਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਕੇ [ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹੱਟ ਕੇ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ] ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਕਲ ਵਿਚ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਰ ਸੁੱਟਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਏ’ (ਆਇਤ 21)। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਰਾਜਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਭੁਆਂ ਲੈਣਾ ਸੀ।

ਅਗਿੱਪਾ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖਲੋਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਛੇਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ, ‘ਸੋ ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਦੀ ਮਦਦ ਪਾ ਕੇ ਮੈਂ ਅੱਜ ਤਾਈਂ ਖੜਾ ਹਾਂ’ (ਆਇਤ 22)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ‘ਖਲੋ’ ਜਾਣ

(ਆਇਤ 16) ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅੱਜ ਤਕ ਖੁਦਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਖਲੋਤਾ ਸੀ। ਜੇ ਤਾਕਤ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ ਉਹੀ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਕੇ, ਪੌਲਸ ਉਹਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਪਾਇਆ ਸੀ:

ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਅਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨੇ ਆਖੀਆਂ ਸਨ ਭਈ ਹੋਣਗੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਮੈਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਜੋ ਮਸੀਹ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ⁴⁵ ਇਸ ਕੌਮ ਅਤੇ ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਨਣ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰੇ (ਆਇਤਾਂ 22ਅ, 23)।

ਮੈਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠੇਗਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗ਼ੈਰ ਕੌਮਾਂ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪੌਲਸ ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 18, ਯਸਾਯਾਹ 53 ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਇਤਾਂ ਤੋਂ ਦੁਹਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ‘ਇਹ ਯਿਸੂ ਜਿਹ ਦੀ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖਬਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਉਹੋ ਮਸੀਹ ਹੈ’ (ਆਇਤਾਂ 17:3ਅ)।

ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਭਰਿਆ ਕਦਮ ਅਗਿੱਪਾ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਣਾ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੂਸਾ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ (26:27)। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਪੌਲਸ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਲੜੀ (26:24-32)

ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਹੀ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਫੇਸਤੁਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਉਹਦੀ ਤਾਂਘ ਵਧਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਆਏ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਪੈਣ ਦੀ ਚੋਭ ਮਾਰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ RSPCA (ਦ ਰੋਮਨ ਸੋਸਾਇਟੀ ਫ਼ਾਰ ਦ ਪ੍ਰਿਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ ਕਰੁਏਲਟੀ ਟੁ ਅਗਿੱਪਾ) ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।⁴⁶ ‘ਜਾਂ ਉਹ ਆਪਣਾ ਇਹ ਉਜਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਫੇਸਤੁਸ ਨੇ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਆਖਿਆ, ਹੇ ਪੌਲਸ, ਤੂੰ ਕਮਲਾ ਹੈਂ, ਬਹੁਤੀ ਵਿੱਦਿਆ⁴⁷ ਨੇ ਤੈਨੂੰ ਕਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ’ (ਆਇਤ 24)।

ਫੇਸਤੁਸ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਚੌਕਸ ਤਾਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ‘ਕਿਸੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਿਖੇ ਜੋ ਮਰ ਚੁੱਕਿਆ ਪਰ ਪੌਲਸ ਆਖਦਾ ਸੀ ਭਈ ਉਹ ਤਾਂ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕਰਦੇ ਸਨ’ (25:19), ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹੋਛੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਉਸ ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨੂੰ ਪਾਗਲ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣਾ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਸਲ 'ਚ ਪਾਗਲਾਂ ਵਰਗਾ ਵਿਹਾਰ ਤਾਂ ਫੇਸਤੁਸ ਆਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਬੜੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘ਹੇ ਫੇਸਤੁਸ ਬਹਾਦਰ,⁴⁸ ਮੈਂ ਕਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਚਿਆਈ ਅਤੇ ਸੋਝੀ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ’ (26:25)। ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲਸ

ਪਾਗਲ ਸੀ (ਆਇਤ 11⁴⁹), ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ 'ਸੁਰਤ' ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਮਰਕੁਸ 5: 15)।

ਇਹ ਰਸੂਲ ਅਗਿੱਪਾ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ: 'ਰਾਜਾ ਜਿਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਬੇਧੜਕ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਹੈ ਭਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਉਸ ਤੋਂ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਖੁੱਜੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ' (ਆਇਤ 26)। ਮਸੀਹੀਅਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸੇ ਨੁੱਕਰ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ਬਖ਼ਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੋਠਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 10:27)। ਅਗਿੱਪਾ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਯਿਸੂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੀ; ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਧ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਰਾਕ ਵੀ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਭ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਅਤੇ ਕੈਦੀ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈਣ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਗੱਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਿਹਾ।

ਜੇ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹਦਾ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਡਰਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਦੀ ਭੁੱਲ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ: 'ਹੇ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਮੈਂ ਤਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਦੇ ਹੋ' (ਆਇਤ 27)। ਜੇ ਇਹ ਜਵਾਨ ਰਾਜਾ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਉਹਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਅਤੇ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਕਹਿ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੌਲਸ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਹੋਣਾ ਸੀ, 'ਫਿਰ ਕੀ ਤੂੰ ਇਹ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈਂ ਕਿ ਨਬੀਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ?' ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਸੀ; ਕਿਉਂਕਿ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਹਰ ਕੋਈ ਉਹਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਬੋਲ ਪਿਆ, 'ਤੈਨੂੰ ਆਸ ਹੋਊਗੀ ਭਈ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਮਸੀਹੀ ਕਰ ਲਵੇ!' (ਆਇਤ 28)।

ਕਾਸ਼ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ ਇਹ ਬੋਲ ਕਿਵੇਂ ਕਹੇ ਭਾਵ ਉਹਦੇ ਬੋਲਣ ਦਾ ਲਹਿਜ਼ਾ, ਉਹਦੇ ਮੂੰਹ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ, ਉਹਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਹਰਕਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।⁵¹ ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ *ਗੰਭੀਰ* ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਹੇ ਹਨ (ਜਿਵੇਂ KJV); ਹੋਰਨਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨਾਲ *ਹਮਦਰਦੀ* ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਉਸ ਤੋਂ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ (NIV); ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ (sarcastic) *ਤਾਅਨਾ ਮਾਰਦਿਆਂ* ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਹੀਆਂ ਸਨ (RSV)।⁵² ਅਗਿੱਪਾ ਦਾ ਝੁਕਾਅ ਪੂਰੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪੌਲਸ ਵੱਲ ਹੀ ਸੀ (25:24; 26:1, 32), ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮਜ਼ਾਕ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰਾਜਾ ਮਸੀਹੀ ਬਣਨ ਦੇ ਕਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਦਾ।

ਅਗਿੱਪਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਜੋ ਵੀ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਪੌਲਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਅਰਥ

ਹੀ ਲਿਆ⁵³ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਸਾਰਥਕ ਅਪੀਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ:

ਪ੍ਰਮੇਸ਼ਵਰ ਕਰੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਕੀਤੇ, ਨਿਰਾ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਓਹ ਸਭ ਵੀ [ਗੌਰ ਕਰੋ ਕਿ ਪੌਲਸ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਬਰਨੀਕੇ, ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਮਹਿਮਾਨਾਂ, ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵੱਲ ਵੀ ਘੁਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ] ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਬੰਧਨਾਂ ਤੋਂ [ਹੁਣ ਵੇਖੋ ਕਿ ਪੌਲਸ ਹੱਥਕੜੀ ਲੱਗੇ ਆਪਣੇ ਗੁੱਟ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ] ਬਿਨਾਂ⁵⁴ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਮੈਂ ਹਾਂ!⁵⁵ (26:29)।

ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਬੋਲ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਫ਼ੌਰਨ ‘‘ਰਾਜਾ, ਹਾਕਮ, ਬਰਨੀਕੇ ਅਰ ਓਹ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਨ ਉੱਠ ਖੜੇ ਹੋਏ’’ (ਆਇਤ 30)। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਅਹਿਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੜੇ ਹੋ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ!

ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਅਜ਼ਾਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ‘‘ਅੱਡ ਜਾ ਕੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੋ’’ (ਆਇਤ 31ਓ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਯਾ ਕੈਦ ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਇਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ’’ (ਆਇਤ 31ਅ)। ਪੌਲਸ ਲਈ ਇਹ ਫ਼ਤਹਿ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਉਹ ਫ਼ਤਹਿ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਸੰਗਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹਦੀ ਥਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਮਿਲ ਗਈ।⁵⁶

ਪਰ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਰੋਮ ਵਿਚ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਪੌਲਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਇਲਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਲੱਭਾ ਸੀ! ਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਉਸ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਾ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸਭ ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ! ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੌਲਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅਤੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (28: 16, 30, 31)।

ਅਧਿਆਇ 26 ਵਿਚ ਇਕ ਆਖਰੀ ਟਿੱਪਣੀ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਮੰਨਣ ਯੋਗ ਘਟਨਾ ਹੀ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੈਰੋਦੇਸ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਯਿਸੂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚੇਲੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂ ਜੋ ਮਹਾਂ ਯਾਜਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਪੌਲਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਪਰ ਹੈਰੋਦੇਸ ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਦੂਜੇ ਨੇ ਜਿਹਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਮਰਵਾਉਣ ਦਾ ਤਹਈਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂ ਯਾਜਕ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ! ‘‘ਅਰਿਗੁੱਪਾ ਨੇ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਨਾ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਛੁੱਟ ਸਕਦਾ ਸੀ’’⁵⁷ (ਆਇਤ 32)। ‘‘ਹੈਰੋਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਅਖੀਰੀ’’ ਇਸ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ! ਅਸੀਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹਦਾ ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ।

ਸਾਰ

ਨਿਰਾਸ਼ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕੋਠਰੀ ਵਿਚ ਲਿਜਾਂਦੇ ਵੇਖ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕਾਹਲੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ‘ਉਹਨੇ ਵਕਤ ਹੀ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ! ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਵੀ ਬੰਦਾ ਮਸੀਹੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ!’ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਕਤ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਅਰਿਪੁਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਲਈਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਰਿਪੁਆ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਰਾਹ ਵਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਉਹ ਪਾਪ ਦੇ ਦਾਸ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਚਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਰਿਪੁਆ ਦੀ ਥਾਂ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਚਨ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਰਾਹ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੈਣ ਦੀ ਚੋਭ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਹੋਵੇਗੀ।⁵⁸ ਪੌਲੁਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੈਂ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ‘ਖੁਦਾ ਕਰੇ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤੇ ਕੀਤੇ, ਨਿਰਾ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਹ ਸਭ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਮੇਰੀ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ... ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋ ਜਾਣ ਜਿਹੇ ਜਿਹਾ ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਭਾਵ ਉਹ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਯਾਨੀ ਮਸੀਹੀ ਬਣ ਜਾਣ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:29)। ਅਖੀਰ ਵਿਚ, ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਲੈਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਪੌਲੁਸ ਵਰਗੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜੋ ‘ਉਸ ਸਵਰਗੀ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬੇਮੁੱਖ ਨਾ ਹੋਇਆ’ (ਆਇਤ 19ਅ), ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਰਿਪੁਆ ਵਰਗੇ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੋ ਉੱਠ ਖਲੋਤਾ ਅਤੇ ਚਲਿਆ ਗਿਆ। ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਂਦੇ ਹੋ?

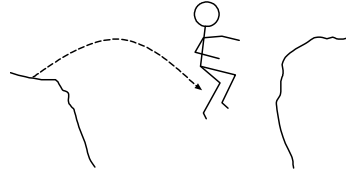
ਵਿਜੁਅਲ-ਏਡ ਨੋਟਸ

ਛੇ ਜਾਂ ਅੱਠ ਫੁੱਟ ਦਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਕੋਈ ਸੋਟਾ ਲੈ ਕੇ ਉਹਦੇ ਸਿਰੇ ਤੇ ਆਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਚਾਕੂ ਨਾਲ ਕੱਟ ਲਾ ਲਵੋ ਵਿਖਾਓ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਆਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਨੂੰ ਸਮਤਲ, ਲੱਕ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉੱਚਾ ਫੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਾਠ ਦੌਰਾਨ ਇਹਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਹੀ ਰੱਖੋ, ਅਤੇ ਅਰਿਪੁਆ ਤੇ ਪੌਲੁਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚੋਭ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸੋਟੇ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਚੁਭੋਅ ਕੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਓ।

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ‘ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ’ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ (ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ‘ਸਰਮਨ ਨੋਟਸ’ ਵੇਖੋ), ਤਾਂ ਬੋਰਡ ਤੇ ਕਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਗ਼ਲਤ ਸਮੀਕਰਣ ਲਿਖੋ। ਫਿਰ ਕੋਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਅਰਾ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖ ਕੇ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਅੱਖਰ ਗ਼ਲਤ ਲਿਖ ਦਿਓ। ਅਖੀਰ ‘ਚ, ਫਿਰ ਇਕ ਖੱਡ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਪਰ ਖੱਡ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਾ ਕਰ ਪਾਉਂਦਾ ਇਕ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਓ। ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ:

$$\begin{array}{r} 14 \\ + 17 \\ \hline 32 \end{array}$$

ਡੇਵਿਡ
ਰੋਪਰ



ਪੁੱਛੋ ਕਿ ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਗੱਲ ਕੀ ਹੈ?’ ਸਭ ‘ਥੋੜ੍ਹੇ ਘੱਟ’ ਹਨ। ਜੋੜ ਲਗਭਗ ਸਹੀ ਹੈ; ਨਾਂਅ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਲਗਭਗ ਸਹੀ ਹੈ; ਛਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਲਗਭਗ ਪਾਰ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। 97 ਫੀਸਦੀ ਸਹੀ ਨਹੀਂ; ਸਗੋਂ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗ਼ਲਤ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਾਂਅ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ 100 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਹੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹਨੇ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ! ‘ਲਗਭਗ’ ਦਾ ਮਤਲਬ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ!

ਸਰਮਨ ਨੋਟਸ

ਅਗਿੱਪਾ ਦੇ ਨਾ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ‘ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1’ ਦੇ 82 ਸਫ਼ੇ ਤੇ ਸੁਝਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਮਨਬਦਲੀਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ‘ਚ ਆਖਰੀ ਪਾਠ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ‘ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪਾਠ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ‘ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੈ।

ਇਸ ਨਾ ਬਦਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ‘ਲਗਭਗ ਮੰਨ ਹੀ ਲਿਆ’ ਜਾਂ ‘ਲਗਭਗ ਪਰ ਗੁਆਚਿਆ ਹੋਇਆ’ (KJV ਅਤੇ NKJV ‘ਚ 26:28 ਦੇ ਵਾਕਾਂਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ) ਇਕ ਬੇਹਤਰੀਨ ਸਰਮਨ ਹੈ। ਮਈ 1985 ਦੇ *ਦ ਪ੍ਰੀਚਰ’ਜ਼ ਪੀਰਿਓਡੀਕਲ* (ਹੁਣ ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਠ ਟੁਡੇ [ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ]) ਦੇ ਸਫ਼ਾ 26 ਤੇ ‘ਆਲਮੋਸਟ ਪਰਸੁਏਡਡ’ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਪਾਲ ਰੋਜ਼ਰਸ ਦਾ ਸਰਮਨ ਛਪਿਆ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ: ‘ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ: ‘ਲਗਭਗ’ ਮਸੀਹੀ ਅਤੇ ‘ਪੂਰੇ’ ਮਸੀਹੀ।’ (ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪਾਠ ਨਾਲ ‘ਲਗਭਗ’ ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ‘ਰਾਜ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ’ ਤੇ ਸਰਮਨ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਮਰਕੁਸ 12:34]।)

(ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਅਧਿਐਨ ਗਾਈਡ ਵਿਚ, ਚਾਰਲਸ ਸਵਿੰਡਾਲ ਨੇ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ‘ਚੋਂ ‘ਕਿਸੇ ਗੈਰ ਮਸੀਹੀ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ’ ਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੜੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ।)

ਅਗਿੱਪਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਮੱਤੀ 19, ਮਰਕੁਸ 10 ਅਤੇ ਲੂਕਾ 18 ਵਾਲੇ ਅਮੀਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ‘ਇਕ ਅਮੀਰ ਜਵਾਨ ਹਾਕਮ’ ਤੇ ਸਰਮਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਆਪਸ ‘ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਸਨ, ਪਰ ਅਖੀਰ ‘ਚ ਦੋਹਾਂ

ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੌਕਾ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ ਪੌਲਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦਾ ਤੀਜਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ 'ਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਨਬਦਲੀ ਤੇ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਐਨ 'ਚ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ 'ਚ ਇਕ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਮਨਬਦਲੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹੋ (ਇਸ ਭਾਗ 'ਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 22 ਅਧਿਆਇ 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ)। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26 ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੇ ਸਬੰਧ 'ਚ ਮਾਰਕ ਕਲੇਅਰ ਡੇ ਨੇ ਮਨਬਦਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ 'ਚ ਸੌਲਸ/ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨੇ ਪੌਲਸ ਦੇ 'ਗਲਤ ਜ਼ੋਰ' (ਜਦ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਤਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ), ਪੌਲਸ ਦੇ 'ਸਹੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੋਰ' (ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ) ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਦੇ 'ਇੰਜੀਲ ਲਈ ਜ਼ੋਰ' (ਅਗਿੱਪਾ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੀ ਉਹਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼) ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

ਰਿਕ ਐਚਲੇ ਨੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26 ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ-ਇਕ ਆਇਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਬਲਕਿ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸਰਮਨ 'ਚ ਮਸੀਹ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਯਥਾਰਥਤਾ, ਮਸੀਹ ਦਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਮਸੀਹ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ('ਅਵਾਇਡਿੰਗ ਉਬਵਿਅਸ' ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਸਰਮਨ 'ਚੋਂ)।

ਮੈਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਬਿੰਦੂ ਅਗਿੱਪਾ ਤੇ ਹੀ ਰੱਖਿਆ, ਪਰ ਫੇਸਤੁਸ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਕ ਅਗਿਆਨੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਿਆਨਤਾ 'ਤੇ ਮਾਣ ਸੀ 'ਤੇ ਸਰਮਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਈਬਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26:24 ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿੱਥੇ ਫੇਸਤੁਸ ਨੇ ਪੌਲਸ ਦੀ 'ਬਾਹਲੀ ਵਿੱਦਿਆ' ਬਾਰੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। (1) ਫੇਸਤੁਸ ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ ਅਤੇ ਮਸੀਹੀਅਤ 'ਚ ਫਰਕ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ (25:19ਓ)। (ਅੱਜ ਕਈ ਲੋਕ ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮਾਂ 'ਚ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ)। (2) ਉਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ (25:19ਅ)। (ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਹੈ)। (3) ਉਹ ਖੁਦਾ ਦੇ ਸੇਵਕ (25:24-'ਇਸ ਸੇਵਕ') ਬਾਰੇ ਅਨਜਾਣ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ, ਉਹਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕੀ ਸਿਖਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। (ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਾਈਬਲ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਹਨ)। (4) ਉਹ ਰੂਹਾਨੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸੀ (26:24)। (ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਭੌਤਿਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ)। (5) ਉਹ ਨਿੱਜੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸਨ (25:14, 24; 26:32)। (ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਪਾਂ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਲਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ)। ਤੁਸੀਂ ਜੋੜ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। (6) ਉਹ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਤੋਂ ਅਨਜਾਣ ਸਨ, ਆਦਿ (ਇਸ ਪਾਠ ਨੂੰ 'ਸ਼ੋਪੰਜ 'ਚ ਪਿਆ ਆਦਮੀ' [25:20] ਭਾਵ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਲਝਣ 'ਚ ਪਿਆ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ)।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਕਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ 'ਹਾਟਸਾਟ' (ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਕਰੰਟ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਧਾਤ ਦਾ ਬਣਿਆ ਸੂਆ) ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਹੱਕਣ ਲਈ ਸੋਟੀ ਦੀ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ²'ਸੂਆ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰੈਣ' ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਢਲੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਜ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੈਗਟਿਵ ਅਰਥ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੋਜ਼ਿਟਿਵ ਅਰਥ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਵਿਚ ਕੌਮੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ। ³ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਰਾਜਾ ਅਗਿੱਪਾ ਨੂੰ ਹੈਰੋਦੇਸ ਅਗਿੱਪਾ ਦੂਜੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਪਿਤਾ ਹੈਰੋਦੇਸ ਅਗਿੱਪਾ ਪਹਿਲਾ, ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 12 ਅਧਿਆਇ ਵਾਲਾ ਹੈਰੋਦੇਸ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਮਰਵਾਇਆ ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹੈਰੋਦੇਸ ਮਹਾਨ ਉਹਦਾ ਪੜਦਾਦਾ ਸੀ ਜਿਹਨੇ ਬਾਲ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਕੇ ਮਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਸੀ। ਅਗਿੱਪਾ ਹੈਰੋਦੇਸ ਰਾਜਘਰਾਣੇ ਵਿਚ ਆਖ਼ਰੀ ਹਾਕਮ ਸੀ; ਕਈ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ 'ਆਖ਼ਰੀ ਹੈਰੋਦੇਸ' ਵੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੈਰੋਦੇਸ ਅਗਿੱਪਾ ਦੂਜੇ ਤੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਅਤੇ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 3' ਦੇ ਪਾਠ 'ਆਦਮੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਦਾ ਸਮਝਿਆ ਸੀ' ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰੋ। ⁴ਹੈਨਰੀ ਈ. ਡੋਸਕਰ, *ਦਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਟੈਂਡਰਡ ਬਾਈਬਲ ਇੰਸਾਈਕਲੋਪੀਡੀਆ*, ਸੰਪਾਦਕ ਜੇਮਸ ਆੱਰ (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸ਼ਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1960), 3: 1383. ⁵ਇਸ ਚਾਚੇ (ਚਾਲਸਿਸ ਦੇ ਹੈਰੋਦੇਸ) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੈਰੋਦੇਸ ਦੇ ਖ਼ਾਨਦਾਨ ਵਿਚ ਚਾਚਿਆਂ ਦੇ ਭਤੀਜੀਆਂ ਨਾਲ ਕਈ ਵਿਆਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ। ⁶ਕਈ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਿਲਾਲੇਖਾਂ 'ਤੇ, ਬਰਨੀਕੇ ਨੂੰ 'ਰਾਣੀ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ⁷ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਚ ਆਏ ਤੀਤੁਸ ਨਾਲ ਉਹਦਾ ਚੱਕਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਮ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹਨੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰ ਲਿਆ। ⁸ਜੇ. ਡਬਲਊ. ਮੈਕਗਰਾਏ, *ਨਿਊ ਕਮੈਂਟਰੀ ਆਨ ਐਕਟਸ ਆਫ਼ ਅਪੋਸਟਲਜ਼*, ਅੰਕ 2 (ਡਿਲਾਈਟ, ਅਰਕੈਂਸਾ: ਗੋਸਪਲ ਲਾਈਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., ਮਿਤੀ ਰਹਿਤ), 248-49. ⁹ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੇ ਉੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਸ ਵਿਚ ਬਰਨੀਕੇ ਵੀ ਸੀ 'ਲੋਕੋ' ਆਦਮੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਿਆ। ¹⁰ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਓਸੇ ਚਾਲ ਵਿਚ ਫ਼ਸ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਫ਼ਸਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਸਭ ਨੇ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਬੁਰਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨੇ 'ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ' ਕਿਹਾ। ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕਿੰਨਾ ਅਸਾਨ ਹੈ ਕਿ 'ਹਰ ਕੋਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਚਦਾ ਹੈ!'

¹¹ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਬੜੀ ਹੁਸ਼ਿਆਰੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਬਧਾ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਫ਼ੋਲਿਕਸ ਹੋਵੇ (25: 14), ਜਾਂ ਯਹੂਦੀ ਹੋਣ (25: 24) ਜਾਂ ਪੌਲੁਸ ਹੋਵੇ (26: 32)। ¹²ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਮਾਮਲਾ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿੱਕਲ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਫ਼ੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਕੁਝ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁੰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ¹³ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਦਾ ਇਹ ਮੰਨ ਲੈਣਾ ਕਿ ਪੌਲੁਸ ਬੇਕਸੂਰ ਸੀ, ਉਹਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਆਈ ਗੱਲ ਸੀ, ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ। ¹⁴ਪੌਲੁਸ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਮਨ ਸ਼ੁਰੂ ਲੱਗਿਆਂ ਹੱਥ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਕਈਆਂ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਇਹ ਹੱਥ ਹਿਲਾਉਣਾ ਰਾਜਪਾਲ ਅਤੇ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੋਵੇਗਾ। ¹⁵ਉਸ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਭਾ ਸਾਹਮਣੇ ਪੌਲੁਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ¹⁶ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਬਾਰੇ ਯਹੂਦੀ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਵੇ। ¹⁷ਤਰਤੁੱਲੁਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦੇਵੇਗਾ (24: 4)। ਅਧਿਆਇ 26 ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉਚੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਫੇਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਲੂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਖ਼ੁਦ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸੰਪਾਦਿਤ ਸਨ। ¹⁸ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਮਕਸਦ ਤੋਂ ਭਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਨਦਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 7: 6)। ਪੌਲੁਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਵਿਚ ਦੋਵੇਂ ਵਾਰ ਪੂਰੀ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ (26: 8, 29), ਪਰ ਸੂਈ

ਬਹੁਤੀ ਅਗਿੱਪਾ 'ਤੇ ਹੀ ਰੱਖੀ।¹⁹ *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਵਿਚ 'ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਦੇ ਲਈ ਮਰੇਗੇ?' ਪਾਠ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 7:58 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਵੇਖੋ।²⁰ ਇਹ ਦ ਬਾਈਬਲ ਐਕਸਪੋਜ਼ਿਸ਼ਨ ਕਮੇਂਟਰੀ, ਅੰਕ 1 (ਵ੍ਰੀਟਨ, ਇਲੀਨੋਇਸ: ਵਿਕਟਰ ਬੁਕਸ, 1989), 504-6 ਵਿਚ ਵਾਰੇਨ ਵਿਅਰਸਬੇ ਦੇ ਪੰਜ ਪੁਆਇੰਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

²¹ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪਣੀ ਕੌਮ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਤਰਸੂਸ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਹੋਵੇ; ਬਹੁਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।²² ਪੌਲਸ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਲਈ, *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਵਿਚ 'ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ' ਪਾਠ ਵੇਖੋ।²³ 'ਬਾਰਾਂ ਗੋਤਾਂ' ਵਾਕਾਂਸ਼ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ। 'ਗੁਆਚੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਦਸ ਗੋਤਾਂ' ਦੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਨਾਲ ਕਈ ਬੁਠੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਣੀਆਂ ਹਨ। ਆਈ. ਹਾਵਰਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, 'ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਵਾਪਸ ਆਏ ਯਹੂਦਾ ਅਤੇ ਬਿਨਿਆਮੀਨ (ਰਾਜ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਹਿੱਸੇ) ਦੇ ਜਲਾਵਤਨ ਹੀ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਸਨ, ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਹਿਮ ਹੈ (ਪਰ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਵੇਖੋ ਲੂਕਾ 2:36)' (*ਦ ਐਕਟਸ ਆਫ ਦ ਅਪੋਸਟਲਜ਼*, ਦ ਟਿੱਡੇਲ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ ਕਮੇਂਟਰੀ, ਸਪਾਰਨ ਅੰਕ, ਆਰ.ਵੀ.ਜੀ. ਟਾਸਕਰ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1980], 392)। ਵਾਰੇਨ ਡਬਲਊ. ਵਿਅਰਸਬੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਤਾਂ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਉੱਤਰੀ ਗੋਤਾਂ (ਇਸਰਾਏਲ) ਨੂੰ ਅਸ਼ੂਰ ਨੇ 722 ਈ.ਪੂ. ਵਿਚ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਸ ਗੋਤਾਂ 'ਗੁਆਚ ਗਈਆਂ' ਸਨ ਜਾਂ ਉਹ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਬਾਰਾਂ ਗੋਤਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 19:28) ਅਤੇ ਯਾਕੂਬ ਨੇ ਵੀ (ਯਾਕੂਬ 1:1) ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੇ ਵੀ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 7:4-8; 21:12)' (ਵਿਅਰਸਬੇ, 504)। ਐਫ.ਐਫ. ਬਰੂਸ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਹੈ, 'ਗੁਮਸ਼ੁਦਾ ਹੋਏ ਦਸ ਗੋਤਾਂ ਦੇ ਮਿਥਿਹਾਸ ਦਾ ਬਾਈਬਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਯੋਗਦਾਨ ਨਹੀਂ' (*ਦ ਬੁਕ ਆਫ ਐਕਟਸ*, ਦ ਨਿਊ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮੇਂਟਰੀ ਆਨ ਦ ਨਿਊ ਟੈਸਟਾਮੈਂਟ, ਸੋਪਿਆ ਅੰਕ [ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਵਿਲੀਅਮ ਬੀ. ਈਰਡਮੈਂਸ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ., 1988], 463)।²⁴ *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਦੀ ਅਰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ 'ਮਸੀਹ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰਿਸਟਸ' ਵੇਖੋ।²⁵ ਇਹ ਉਮੀਦਾਂ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਵੇਖੋ, ਵਿਲੀਅਮ ਬਾਰਕਲੇ, *ਦ ਲੈਟਰਜ਼ ਟੂ ਦ ਫ਼ਿਸਚਿਅੰਜ਼*, ਦ ਡੇਲੀ ਸਟਡੀ ਬਾਈਬਲ ਸੀਰੀਜ਼, ਸੋਪਿਆ ਅੰਕ (ਫ਼ਿਲਾਡੈਲਫੀਆ: ਵੈਸਟਮਿੰਸਟਰ ਪ੍ਰੈੱਸ, 1975), 139-40. ²⁶ ਅੰਯੂਬ 19:25 ਤੋਂ 26; ਜ਼ਬੂਰ 16:10; ਯਸਾਯਾਹ 26:19; ਹੋਸੇ 6:2 ਵੀ ਵੇਖੋ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਆਇਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਲਈ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (1 ਰਾਜਿਆਂ 17:23; 2 ਰਾਜਿਆਂ 4:35; 13:21)।²⁷ ਸਦੂਕੀ ਜੋ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਿਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਪੰਜ ਕਿਤਾਬਾਂ ਭਾਵ ਤੌਰੇਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਸਨ ਪਰ ਨਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ।²⁸ ਬਰੂਸ, 463. ²⁹ ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 'ਤੇਰੇ' ਹੈ, ਪਰ ਪੜਨਾਓ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਪੌਲਸ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਗਿੱਪਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰੀ ਭੀੜ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਸੀ। NASB ਨੇ 'ਲੋਕ' ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਕੇ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।³⁰ 'ਯਿਸੂ ਦੇ ਨਾਮ' ਵਿਚ ਉਹ ਸਭ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਉਹ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਉਹਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿਚ 'ਉਹਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ' ਸਰਮਨ ਵੇਖੋ।

³¹ *ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੀ ਅਰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ ਵੇਖੋ 'ਸੰਤ'। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਦੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।³² ਪੌਲਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਕਰਕੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਯਿਸੂ ਖੁਦਾ ਦਾ ਬੇਟਾ ਹੈ, ਜੋ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕੁਫ਼ਰ ਸੀ। (*ਟਰੁੱਥ ਫਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੀ ਅਰਥਾਵਲੀ ਵਿਚ ਵੇਖੋ 'ਕੁਫ਼ਰ') ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਉਹਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਮੁਕਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਮਸੀਹੀ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਕੁਫ਼ਰ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਅਧੂਰੇ ਵਾਕ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ NASB ਵਿਚ 'ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ...' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੌਲਸ ਮੰਨ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਫ਼ਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।³³ ਇਹ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ

ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਪੌਲਸ ਦੀ ਮਨਬਦਲੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਦੇ ਪਾਠਾਂ 'ਸਮੂਹਿਕ ਕਾਤਲ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ' ਅਤੇ 'ਮਸੀਹ ਵਿਚ ਨਿਆਇਆਂ ਲਈ ਸਿਆਣੀ ਸਲਾਹ' ਵਿਚ ਵੇਖੋ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 26 ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ 'ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।³⁴ ਸੈਕਗਰਵੇ, 252-53. ³⁵ ਪੌਲਸ ਨੇ ਬਹੁਵਚਨ ਰੂਪ 'ਪ੍ਰੈਣਾਂ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਉਹਨੂੰ *ਕਈ ਵਾਰ ਹਲੂਣਿਆ* ਸੀ।³⁶ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਪਾਠ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅੰਤਰਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੁਰੋਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (23: 1; *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਵਿਚ 'ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ' ਪਾਠ ਵੇਖੋ)। ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।³⁷ ਜੇ ਹੈਰੋਦੇਸ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਸਾਫ਼ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (ਲੂਕਾ 8: 15)।³⁸ 'ਸੇਵਕ' ਯੂਨਾਨੀ ਦੇ ਆਮ ਸ਼ਬਦ (*diakonos*) ਤੋਂ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ 'ਅੰਡਰ-ਰੋਵਰ' ਹੈ। 'ਅੰਡਰ-ਰੋਵਰ' ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਕਾਮੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।³⁹ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਰਸੂਲ ਬਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਦਰਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 2' ਵਿਚ 'ਸ਼ਗਿਰਦੀ ਦੀ ਰਾਹ ਤੇ' ਪਾਠ ਵੇਖੋ।⁴⁰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 'ਲੋਕਾਂ' ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮਤੌਰ 'ਤੇ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕਾਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

⁴¹ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ 'ਬਚਾਵਾਂਗਾ' ਨੂੰ 'ਛੁਡਾਉਂਦਾ ਰਹਾਂਗਾ' ਵੀ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੌਲਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਭੂ 'ਕੱਢਣ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ' ਵਿਚ ਲੱਗਾ ਰਿਹਾ।⁴² ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿਸਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।⁴³ ਪੌਲਸ ਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ 'ਸਾਰੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ' ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ (ਗਲਾਤੀਆਂ 1: 18, 22-24)। ਪਰ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਹਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮਿਲੇ ਸਨ (12: 25; 15: 2-4; ਆਦਿ)।⁴⁴ ਤੌਬਾ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿਚ ਆਇਤ 18 ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮਿਲਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ 'ਕਿ ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਨਣ ਦੀ ਵੱਲ ਮੁੜਨ।' *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਦੀ ਅਰਥਵਾਲੀ ਵਿਚ ਵੇਖੋ 'ਤੌਬਾ।'⁴⁵ KJV ਵਿਚ 'ਕਿ ਮਸੀਹ ... ਪਹਿਲਾਂ ... ਮੁਰਦਿਆਂ 'ਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਹੋਵੇ' ਨਾਲ ਇਸ ਆਇਤ ਨੂੰ ਕੁਲੰਸੀਆਂ 1: 18 ਅਤੇ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 15: 20 ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਿਸੂ ਮੁਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜੀ ਉੱਠੀ ਦੇਹ ਨਾਲ ਜੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਰਨਾ ਸੀ। ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 'ਪਹਿਲਾ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। NASB ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਦੀ ਮੁਨਾਦੀ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ।⁴⁶ ਗ੍ਰੇਟ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ RSPCA (ਗਰੋਇਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਫ਼ਾਰ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕੂਐਲਿਟੀ ਟੁ ਐਨੀਮਲਜ਼) ਹੈ ਜਦਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ASPCA (ਅਮੇਰਿਕਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਫ਼ਾਰ ਪ੍ਰੀਵੈਂਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਕੂਐਲਿਟੀ ਟੁ ਐਨੀਮਲਜ਼) ਹੈ। ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਇਸ ਖੇਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤਾਂ ਹੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ।⁴⁷ ਸ਼ਾਇਦ ਫ਼ੇਸਤੁਸ ਨੂੰ ਰੱਬੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪੌਲਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹਨੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਕੋਠਰੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚਰਮ-ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਅਣਥੱਕਿਆ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੇ ਵੇਖਿਆ ਸੀ (ਵੇਖੋ 2 ਤਿਮੋਥਿਉਸ 4: 13)। ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਲਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਉਹਦੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।⁴⁸ ਇਹਦੀ ਤੁਲਨਾ ਲੂਕਾ 1: 3; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 23: 26; 24: 3 ਨਾਲ ਕਰੋ। ਬੰਦੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨਾ ਕਰ ਸੱਕਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।⁴⁹ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ 'ਬਕਵਾਉਣ' (ਆਇਤ 11), 'ਕਮਲਾ' (ਆਇਤ 24), ਸਭ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ *manei* ਦਾ ਰੂਪ ਹਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ 'maniac', 'manic' ਅਤੇ 'mania' ਨਿੱਕਲੇ ਹਨ।⁵⁰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ 'ਮਸੀਹੀ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਥੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਆਇਆ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਸੀਹ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਆਮ ਨਾਂਅ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਗ੍ਰਿੱਪਾ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 3' ਦੇ ਪਾਠ 'ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਾਕੀਆ ਵਿਚ' ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ 11: 26 'ਤੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।

⁵¹ਮੂਲ ਲਿਖਤ ਦਾ ਰਫ਼ ਜਿਹਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, 'ਐਨੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਮਸੀਹੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ?' 'ਬਣਾਉਣਾ' ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ 'ਕਰਨਾ' ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਬੋਝੇ' ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਵਸੀਲੇ (ਬੋਝੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਜਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੰਨਣਾ) ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣੇ ਬਗ਼ੈਰ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਕਹੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।⁵² 'S' ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਸ਼ਬਦ ਜ਼ਿਮੀ ਐਲਨ, *ਸਰਵੇ ਆਫ਼ ਐਕਟਸ*, ਅੰਕ 2 (ਸਰਸੀ, ਆਰਕੈਸਾ: ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ, 1986), 138. ⁵³ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੌਲਸ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।⁵⁴ ਤੀਹ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੌਲਸ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਤੋਂ ਝਕਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (9:2; 26:10), ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ! ⁵⁵ ਪਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਅਗਿੱਪਾ ਨੇ 'ਮਸੀਹੀ' ਬਣਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਪੌਲਸ 'ਮੇਰੇ ਵਰਗਾ' ਬਣਨ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।⁵⁶ ਲੂਕਾ ਪੌਲਸ ਦੇ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ 'ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਕਸਦ' 'ਤੇ *ਟਰੱਥ ਫ਼ਾਰ ਟੁਡੇ* ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, 1' ਵਿੱਚ 'ਹੁਣ ਤਕ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਲੜੀ' ਪਾਠ ਵੇਖੋ। (ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦ 'apologetic' ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਅਪੋਲੋਜੀਆ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ' ਹੈ।) ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਿਤਾਬ ਮਸੀਹ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਸਫ਼ਾਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।⁵⁷ ਪੌਲਸ ਵੱਲੋਂ ਕੈਸਰ ਦੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਣ 'ਤੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਸਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੈਸਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕਰਕੇ ਪੌਲਸ ਨੇ 'ਗ਼ਲਤੀ ਕੀਤੀ' ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਾਠ 'ਦੁਹਰਾਉ ਜਾਂ ਯਾਦਹਾਨੀ?' ਵਿੱਚ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ।⁵⁸ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਸੀਹੀ ਹਨ: ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਖੁਦਾ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਲੈਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 'ਕੁਰੇਦਣ' ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ।